

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Naar een nieuw politiebestedel

Jansen, N.; Zevenbergen, J.

Citation

Jansen, N., & Zevenbergen, J. (1992). Naar een nieuw politiebestedel. *Bestuurskundige Berichten*, 7(2), 14-16.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233553>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233553>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Na de lunch waren er workshops, en men kon kiezen uit vier verschillende: Sociale vernieuwing, Stedelijke vernieuwing, Milieu-vernieuwing en Politieke en Bestuurlijke vernieuwing. Een referent hield een praatje, twee co-referenten hakten daar op in en ver-

volgens kon er een discussie losbarsten. Tot slot volgde er een boottocht die gelegenheid bood eindelijk eens te praten met diegene die je al de hele dag op het oog had. Al met al was het een goede congresdag. ☺☺

Naar een nieuw politiebestedel

Nicolet Jansen en John Zevenbergen

Na vele jaren van discussie over de slecht functionerende Nederlandse politie is men nu zover dat er daadwerkelijk iets gaat veranderen. Eén van de grootschaligste en meest complexe reorganisaties in de ambtelijke wereld is zich momenteel aan het voltrekken: het samengaan van Rijks- en Gemeentepolitie tot een regionaal georganiseerde politie. Om een goed inzicht te krijgen in deze reorganisatie hebben wij iemand geïnterviewd die er midden in zit, dhr. Poelert, ex-commissaris van de Gemeentepolitie Leiden en na de reorganisatie plaatsvervangend hoofd van de regio Hollands-Midden, waar Leiden ook deel van uit gaat maken.

Geschiedenis

Sinds het Politiebestedel van 1945 bestaat in Nederland al een onderscheid tussen Rijks- en Gemeentepolitie. Gemeenten met meer dan 40.000 inwoners hebben een eigen Gemeentepolitie-korps met de burgemeester aan het hoofd. In alle andere gemeenten is er Rijkspolitie, die rechtstreeks valt onder het ministerie van Justitie.

Deze tweedeling binnen de Nederlandse politie is uit het oogpunt van efficiency niet erg handig. Er werken immers twee strikt gescheiden organisaties aan dezelfde taak en in hetzelfde gebied. Al lang voor de fusiegolf in het bedrijfsleven zag de overheid dit in en er wordt dan ook al tientallen jaren gesproken over een nieuw politiebestedel. Toch veranderde er nooit wat. De belangrijkste reden was machtspolitiek: niemand wilde zijn invloed verliezen. De Nederlandse politie valt onder twee ministeries. Burgemeesters staan aan het hoofd van de politie waar het gaat om het handhaven van de openbare orde. Voor de opsporing van strafbare feiten is de politie verantwoordelijk schuldig aan de Officier van Justitie. Het beheer van het politiekorps is bij

de Rijkspolitie in handen van de districtscommandant, de Gemeentepolitie heeft hiervoor de commissaris (onder verantwoording van de burgemeester). Kortom, een complex geheel van machtsrelaties. Wanneer men hierin veranderingen wil doorvoeren, is het onvermijdelijk dat dit aan alle kanten wordt tegengewerkt door degenen, die hun positie in het gedrang zien komen. Er zijn verschillende wetsontwerpen ingediend, waarin men wilde komen tot bijvoorbeeld een provinciale politie of een staatspolitie, die echter allen door de Tweede Kamer zijn verworpen. Wel zijn er op vrijwillige basis politieregio's gevormd, waarin op diverse onderdelen werd samengewerkt.

Mede onder druk van de bezuinigingen werd de reorganisatie toch opgenomen in het regeerakkoord van Lubbers III. De boodschap was helder: in deze kabinetsperiode moest er een nieuw politiebestedel komen. De ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie, Dales en Hirsch Ballin gingen om de tafel zitten en dachten na over de toekomst van de Nederlandse politie.

De reorganisatie

Vooralsnog wordt 6 april 1993 vastgehouden als de dag waarop de Nederlandse politie in haar nieuwe vorm gaat functioneren. Vanaf dat moment bestaan de Rijks- en Gemeentepolitie niet meer en komt daarvoor een regionaal georganiseerde politie in de plaats. Nederland wordt verdeeld in vijftientig regio's met elk een eigen politiekorps. Daarnaast komt er een zesentwintigste korps, het Korps Landelijke Diensten, waar onderdelen zoals de Algemene Verkeersdienst, de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) en de Politie te Water onder vallen.

Het bestuur van de regio wordt gevormd door een Regionaal College, bestaande uit de hoofdofficier van justitie en de burgemeesters

van de in de regio liggende gemeenten. De burgemeester van de grootste gemeente in de regio wordt korpsbeheerder en zijn positie is te zien als *primus inter pares*. In de regio Hollands-Midden is Leiden de grootste gemeente, waardoor burgemeester Goekoop deze rol zal gaan vervullen. Burgemeesters van gemeenten met Rijkspolitie krijgen nu voor het eerst een beheersfunctie, evenals de hoofdofficier van justitie, die dit voorheen ook niet had. De invloed van de ministeries neemt echter af, alleen het Korps Landelijke Diensten komt rechtstreeks onder het ministerie van Justitie te vallen.

Doelstellingen

De doelstellingen van deze reorganisatie zijn:

- het vergroten van het veiligheidsgevoel in de samenleving;
- een hoger rendement van het politie-apparaat;
- verbetering van de kwaliteit van de politiezorg;
- een versterkte aanpak van de bovenlokale criminaliteit.

Ook wil men veel gaan doen aan het verhogen van de kwaliteit. Veel aandacht zal worden

gegeven aan het meten van de resultaten van het politie-optreden. De aandacht zal verschuiven van de input- naar de output-kant. Daarnaast zal er een stuk efficiënter gewerkt worden. Er zal op regionaal niveau coördinatie van mensen en middelen plaatsvinden. Als voorbeeld van deze grotere efficiency noemt dhr. Poelert het aantal meldkamers dat landelijk van tweehonderd naar vijftientig zal worden teruggebracht. Toch zal het nog wel zeker vijf jaar duren voor de organisatie echt efficiënt werkt.

De politie-organisatie is nu erg intern gericht om de reorganisatie in goede banen te leiden, wat veel tijd en energie opslokt. Hierdoor kan de organisatie niet voldoende naar buiten treden, wat nodig is voor het bereiken van de eerste doel-

stelling, het vergroten van het veiligheidsgevoel. Burgers gaan zich veilig voelen, wanneer ze zien dat er agenten op straat voor hen beschikbaar zijn en niet wanneer er urenlang vergaderd wordt over het aantal formatieplaatsen. Het is dus van groot belang dat de reorganisatie zich in hoog tempo voltrekt, zodat er weer snel gewerkt kan worden aan de zaken, die de politie haar bestaansrecht verlenen.

Tenslotte wil men een betere aanpak van de bovenlokale criminaliteit, waarbij gedacht moet worden aan de georganiseerde misdaad, milieucriminaliteit, en dergelijke. De agenten, die zich hiermee bezig gaan houden komen uit de verschillende gemeenten in de regio en worden nu op een hoger niveau ingezet. Wij vroegen dhr. Poelert of dit niet ten koste gaat van de basistaken in de kleinere plaatsen, zoals surveillance, ordehandhaving en aanpak van kleine criminaliteit. Volgens hem is dit niet het geval, aangezien er naast schaalvergroting ook schaalverkleining plaatsvindt door het instellen van wijkbureau's, die dicht bij de burger staan. Daarnaast wordt het aantal staffuncties teruggebracht, waardoor er personeel vrijkomt dat op het uitvoerend niveau ingezet kan worden. Naar ons idee

levert dit veel weerstand op bij het personeel, maar volgens dhr. Poelert valt dat mee.

Onzekerheid

Vervolgens vroegen we hoe er in het algemeen door het personeel gereageerd werd op de reorganisatie. Er bleek weinig weerstand te bestaan. Iedereen was het er wel over eens dat het zo niet langer kon en dat een reorganisatie nodig was. Niemand wil tenslotte "bij een failliet bedrijf werken", aldus dhr. Poelert. Wel is er grote onzekerheid onder het personeel over wat er nu precies met hun functie gaat gebeuren en dit brengt natuurlijk spanningen met zich mee.

Verschillende culturen

Zijn er nu grote cultuurverschillen tussen de Gemeente- en de Rijkspolitie? Zeker, maar die bestaan ook onderling binnen de Rijks- en Gemeentepolitie-korpsen. In sommige gevallen zal het cultuurverschil tussen twee Rijkspolitie-korpsen groter zijn dan het verschil tussen een Rijks- en een Gemeentepolitie-korps. Wel is de werkomgeving in een grote stad natuurlijk heel anders dan in een plattelandsgemeente. Daarom wil men in de nieuwe structuur de mensen zoveel mogelijk houden op de plek waar ze goed bekend zijn.

Politiek

De reorganisatie brengt een tijdelijk kwaliteitsverlies met zich mee door de al eerder genoemde onzekerheid bij het personeel en de interne gerichtheid tijdens de reorganisatie. Om deze reden hoopt dhr. Poelert dat de politiek het proces niet teveel zal afremmen. Elk kwartaal vindt er een rapportage aan de Tweede Kamer plaats over de voortgang van de reorganisatie.

De vastgestelde datum voor de officiële invoering van het nieuwe politiebestedel, 6 april 1993 vormt voor de politie-organisatie geen probleem, maar dhr. Poelert verwacht niet dat de Tweede Kamer het voor deze datum afgehandeld zal hebben. Naast allerlei technische vertragingen, zoals het overschrijden van termijnen, bijvoorbeeld bij de Raad van State,

zijn er ook politieke obstakels. Sommigen vinden dat de politie-organisatie in de nieuwe vorm te zelfstandig wordt. Ook is er de angst, met name bij D66, dat het lokale gezag over de politie teveel wordt aangetast. Tenslotte blijft de politie onder twee ministeries vallen, wat nog steeds problemen met zich meebrengt. Kortom, de politiek is er nog niet uit. Toch zullen de hoofdlijnen van de reorganisatie moeilijk meer te veranderen zijn. Indien dit toch zou gebeuren, zou dit tevens "de doodsteek voor de Nederlandse politie" zijn, aldus dhr. Poelert. Opmerkelijk is dat men de streefdatum op 6 april 1993 laat staan, ook al is het inmiddels wel duidelijk dat deze niet gehaald zal worden. Dit wordt echter gedaan om te voorkomen dat de vaart uit de reorganisatie gaat.

Toekomst

Hopelijk zal de reorganisatie goed verlopen en zal er een duidelijke verbetering zijn van zowel de effectiviteit als de efficiency. Of dit nieuwe politiebestedel echter ook op lange termijn stand zal houden is nog de vraag. Met het oog op de ontwikkelingen in Europa en de voornemens op het gebied van de politiek-bestuurlijke vernieuwing kan het wel eens zo zijn dat op niet al te lange termijn de Nederlandse politie opnieuw zal moeten reorganiseren. Dat zal dan echter niet zo ingrijpend zijn als de huidige operatie. **BB**

De man van de readers: dhr. Overdijk

Charlotte Holtgreve en Jantien van 't Hof

Heb u hem al? En hoeveel kost ie? Vragen die meneer Overdijk regelmatig te horen krijgt. Honderden guldens overhandigen we hem elk jaar. Hoe is het om studenten van literatuur te voorzien en waarom zijn Leidse readers niet zo duur als de Rotterdamse???

Meneer Overdijk begon met verkopen van readers voor pedagogiek, toen nog op de Rijnsburgerweg. Hij werkte met een kleine groep mensen, het was kleinschalig en heel plezierig werken. Het bleek in eerste instantie dan ook een vrij grote stap om de verkoop te starten in het Pieter de la Court gebouw (toen nog naamloos). Maar na korte tijd had Overdijk zijn ouderwetse draai weer terug gevonden. Efficiency voert nu meer de boventoon dan vroeger, toen pauzes van tien minuten regelmatig tot een half uur uitliepen. Overdijk verkoopt tegenwoordig meer dan tweehonderd readers per dag, naast artikelen als diskettes en printbudgetten.

Om deze veranderingen aan te kunnen is er een uitgebreid computersysteem ingevoerd, dat bijna helemaal aan de wensen van Overdijk voldoet. Nog een paar veranderingen en het werkt goed. Overdijk wil zijn werk zo goed mogelijk doen en is daarom een avondstudie "Marketing en verkoop" begonnen. Hij is zich door zijn studie gaan realiseren hoe belangrijk het is de klanten goed te kennen en mensenkennis te hebben. Over avondstudenten gesproken, van de FSW-studenten is het grootste deel avondstudent. "Bij de verkoop van readers hou ik hier rekening mee", zegt Overdijk, "omdat ik maar twee keer in de week 's avonds geopend ben en avondstudenten vaak niet de kans zien een reader te kopen, is er een mogelijkheid gecreëerd tot het opsturen van readers tegen portokosten. Hier wordt veel gebruik van gemaakt." Mede vanwege deze avondstudenten pleit meneer Overdijk er bij de docenten voor dat zij het onderwijsmateriaal drie weken van tevoren klaar hebben, zodat iedereen de moge-

lijkheid heeft het te kopen. In het verleden kwamen docenten nog al eens te laat met hun materiaal bij hem en dit gaf dan problemen.

Problemen met docenten zijn er nauwelijks, vooral nu iedereen Overdijk kent. Maar hoe zat het nu met de readers uit Rotterdam en hoe komt het nu dat readers uit Rotterdam duurder zijn dan de Leidse? Daar gaat hij even voor zitten: "Er zijn een paar redenen voor. De kosten voor de Rotterdamse readers die in Leiden worden verkocht zijn zo hoog omdat we hier de verzendingskosten moeten betalen die een paar honderd gulden zijn." Dit doet de prijs van de reader met zo'n f3,- stijgen. De tweede reden is dat de Rotterdamse stichting Syllabi, die de readers maakt en verkoopt, een andere kostprijsberekening heeft dan de Leidse. De Leidse manier is de goedkoopste, maar houdt wel in dat de faculteit dingen moet betalen, die in Rotterdam door de studenten worden betaald (bijvoorbeeld de kosten van het kantoor).

Overdijk heeft daarom voorgesteld alle Leidse readers in Leiden te maken en Rotterdamse in Rotterdam. In Leiden is er geen verschil in kostprijs als je een groot of een klein aantal readers maakt. Overdijk denkt dat in Rotterdam nog gebruik wordt gemaakt van een zogenaamde "masterplaat". Van elke af te drukken pagina wordt een plaat gemaakt, vervolgens worden hiervan af de readers gedrukt. Dat betekent wel dat naarmate je meer readers maakt, het goedkoper wordt. Toch is men in Rotterdam accoord gegaan met het voorstel. Misschien heeft het optreden van Overdijk tegen In 't Veld, bekend van het derde jaars vak BIK I, hier iets mee te maken?